

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. május 19.

FILOZÓFIA
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2010. május 19. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

- A feladatokat figyelmesen olvassa el, és pontosan értelmezze! A kifejtés során a témától ne térjen el!
- A feladatok megoldási sorrendje tetszőleges.
- A feladatok megoldásához kizárólag a feladatlapon megadott szövegek használhatók.
- Esetleges javításaihoz (kifestő, korrektor helyett) áthúzást alkalmazzon! Csak az egyértelmű javítás fogadható el.

A rész

1. A filozófusok neve mellé írja be a filozófiájukra jellemző fogalmak betűjelét!

Filozófusok		Fogalmak	
Platón		módszeres kétely	A
Aquinói Szent Tamás		a priori ismeret	B
Nietzsche		tabula rasa	C
Kant		idea	D
Descartes		ember fölötti ember	E
Locke		kategória	F
Arisztotelész		skolasztika	G

7 pont	
--------	--

2. A) A következő állításokról döntse el, hogy Kant filozófiája szerint elfogadhatók vagy nem fogadhatók el!

A megfelelő oszlopba írjon X jelet!

Állítások	Elfogadható	Nem fogadható el
Erkölcös az, ami boldoggá tesz.		
Az erkölcsiség törvénye parancsol, melyet az ember maga alkot önmagának.		
Az analitikus ítéletek esetében az alany fogalma magában foglalja az állítmány fogalmát.		
Minden megismerhető. Mindenről lehet biztos tudásunk.		
Van velünk született tudásunk.		
Minden tudásunk a tapasztalatból származik, de nem feltétlenül onnan ered.		
A <i>jelenségvilág</i> azonos a <i>magában való dolog</i> világával.		
Két <i>a priori szemléleti formával</i> születünk. Ezek a tér és az idő.		
A megismerésben az érzékszervek és az értelem egymással együttműködve vesznek részt.		
Az ember kettős lény: érzéki lény és eszes lény.		

10 pont	
---------	--

3. A következő idézetekről állapítsa meg, hogy kitől valók!

Cogito ergo sum. .....

...nem elég, ha csak annyit mondunk, hogy az erény lelki alkat; azt is meg kell mondanunk, hogy milyen. .....

Isten halott. .....

3 pont	
--------	--

B rész

Szövegértelmezés, reflektálás (feladatonként 35 pont = 70 pont)

Fejtsen ki a három esszékérdés közül kettőt a megadott szövegrészlet felhasználásával! Reflektáljon (írjon önálló véleményt) a szövegben megjelenő filozófiai problémára! Az esszé terjedelme ne haladja meg a másfél-két oldalt!

1. Hogyan értelmezi Platón a tanulás fogalmát?

(Megadott műrészlet: Platón: Menón)

2. Elemezze Aquinói Szent Tamás Isten létének bizonyítására alkalmazott első érvét! Mutasson rá ennek filozófiatörténeti előzményére!

(Megadott műrészlet: Aquinói Szent Tamás: *Summa Theologiae*)

3. Értelmezze Kant Zárszavában a csodálatra vonatkozó két fogalmat (csillagos ég, erkölcsi törvény)!

(Megadott műrészlet: Kant: *A gyakorlati ész kritikája*)

(A szövegrészletek a feladatlap 6–7. oldalán találhatók.)

---

1. szövegrészlet

SZÓKRATÉSZ Ha tehát a lélek halhatatlan és többször született, és minden dolgot látott, ami itt, és ami a Hadészban van, semmi sincs, amit meg ne tanult volna; így hát nem csoda, hogy az erényre és más dolgokra is vissza tud emlékezni, melyekről azelőtt tudomása volt. Minthogy pedig az egész természet rokon vele, és a lélek eleve megtanult mindent, nincs semmi akadálya annak, hogy aki egyvalamire visszaemlékezik, amit tanulásnak neveznek az emberek, az rátaláljon az összes többire is, ha bátor az illető, s nem fárad bele a kutatásba. Mert a kutatás és a tanulás teljes egészében nem más, mint visszaemlékezés. Így hát nem kell arra a cseles okoskodásra hallgatnunk: mert tétlenné tenne bennünket, s az elpuhult emberek szívesen is hallgatják, emez viszont szorgoskodásra és kutatásra buzdít bennünket; azért hát én elhiszem, hogy igaz, s azt akarom kutatni veled együtt, hogy mi az erény.

MENÓN Igen, Szókratész. De miképpen gondolod azt, hogy nem tanulunk, hanem amit tanulásnak nevezünk, az visszaemlékezés? Meg tudsz-e tanítani rá, hogy ez így van?

SZÓKRATÉSZ Már az imént is mondtam, Menónom, hogy agyafúrt fickó vagy; s most azt kérdezed, meg tudlak-e tanítani téged, én, aki azt mondom, hogy nincs tanítás, csupán visszaemlékezés - hogy ezáltal olyan látszatba kerüljek, mintha ellentmondanék saját magamnak.

(Platón: *Menón* Platón összes művei, Első kötet. Budapest: Európa Kiadó, 1984. 81 d-82 e; 673-677. o.)

2. szövegrészlet

Vajon van-e Isten?

A kérdéshez így kezdünk hozzá:

1. Úgy látszik, hogy Isten nem létezik. Mert ha az ellentétek közül az egyik végtelen lenne, teljesen lerontaná a másikat. Ám e néven, Isten, ezt értjük, hogy ti. végtelen jó. Ha tehát Isten létezne, semmi rosszat nem találhatnánk. Találunk azonban rosszat a világon, tehát Isten nem létezik.

2. Továbbá, amit meg lehet érteni kevesebb elv által, nem kell több elvből magyarázni. De úgy látszik, hogy a világ minden jelensége megérthető más elvekből, feltételezve, hogy nincsen Isten, mivel a természeti dolgok visszavezethetők a természetre mint elvre, a szándékos dolgok pedig visszavezethetők az emberi értelemre vagy akaratra, mint elvre. Semmi szükség tehát Isten létének a föltételezésére.

De ezzel ellentétben áll, amit az Exodus III. fejezetében maga Isten mond: „Én vagyok, aki vagyok.”

Feleletül azt kell mondanunk, hogy Isten létét öt úton lehet bizonyítani.

Az első és nyilvánvalóbb út az, amelyet a mozgásból veszünk. Biztos ui., és az érzékek tanúsítják, hogy valami mozog ezen a világon. Mindazt pedig, ami mozog, más mozgatja: semmi sem mozog ugyanis, ha csak nem azért, mert képessége van arra, hogy mozogjon, ami pedig mozgat, ténylegességben van. Mozgatni ugyanis annyit tesz, mint átvinni valamit a képességből a ténylegességbe. Valamit képességből ténylegességbe átvinni azonban csak valamely ténylegességben levő létező képes, amint csak a ténylegesen meleg – mint a tűz – teszi a fát-, amely képessége szerint meleg – ténylegesen meleggé és ezáltal mozgatja és változtatja azt. Nem lehetséges, hogy valami egyszerre ugyanazon szempontból – csak más szempontból – képességben is meg ténylegességben is legyen. Ami ugyanis ténylegesen meleg, nem lehet ugyanakkor képesség szerint is meleg, hanem ugyanakkor képesség szerint hideg. Lehetetlen tehát, hogy ugyanabból a szempontból és

	maximális pontszám	elért pontszám
A) Filozófiatörténeti ismeretekre vonatkozó kérdéssor	30	
B) Szövegértelmezés, reflektálás		
1. feladat	35	
2. feladat	35	
Összesen (B)	70	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma	100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
A) Filozófiatörténeti ismeretekre vonatkozó kérdéssor		
B) Szövegértelmezés, reflektálás		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....